

ze richting.
het woord
rs, leeraren,
eft de Vrije
theologische
g over hun

heid gezond
aculteit van
fwerend ge-
en, waaraan
vrij te hou-
stemin naar-
ten heeft te
er voor over
um te zitten.
it een oor-
moest men
e kerken
en door het
usten. Hoog-
dienen met
aangaande
heidsgetrouw

at uit zelf-
ing gegeven
an Kampen
t, maar dan
uit van een
zich althans
op een en

an het hart:
faculteit der
moties zich
vrijwillig te
naar afbouw
astig vallen,
voor de ker-
wordt lastig
drie jaar te
ant het gaat
ar lang over
p, den steun
iden?
der vereeni-
Antwoord:
voelt ieder

kenning van
eenmaal het

Koninkl. Be-
een „wijzi-
gde Koninkl.
de artikelen
de examens
dus bepalen
een nadere
van haar
voorden: het
van wat
wet hebben
de wijziging
dat n.l. de
moeiing van
trekking tot
) is niet van
heid (daar-
reeds werd

it alle open-
eens al die
loeld zijn in
der hooger-

ing wil zijn
aan aan de
e bij laatst-

te bespreking
te wachten
al achtien
te noodigen
ties. Ze was
en vrij. Dat
kersversch,
en toen als:
gij, dat het
aan uw stu-
nisch Statuut
omdat men,
euren moest
en" met een

aan dit Sta-
k van zulke
n's promotie-
it der V.U.,
ereeren, zich
theologische
at dit Acade-
niet mocht
chtiging van
ting van het
1932, 1932 v.,

aculteit (der
o het hooger

onderwijs van 1876 onderging, maakte ook verschil-
lende wijzigingen in de vakken noodzakelijk. Zoo wer-
den dogmatische en praktische vakken buiten de facul-
teit geplaatst, en andere, zooals geschiedenis van de
godsdiensten, wijsbegeerte van den godsdienst, wijs-
geerige ethiek in haar kring opgenomen.

Terecht heeft de Vrije Universiteit evenals Kampen
de zaak heel anders geregeld. Dat geldt ook van het
candidaats- en doctoraalexamen. Volgens het Acade-
misch Statuut behoort tot het candidaatsexamen geen
dogmatiek, maar wel de fenomenologie van den gods-
dienst (135), en ook de geschiedenis der leerstellingen.
De Vrije Universiteit maakt zich daarvan los, Kampen
ook. Eveneens ten aanzien van het doctoraal examen
maakt de Vrije Universiteit zich los van het Academisch
Statuut. Ze gaat eigen wegen. Het Academisch Statuut
bepaalt:

§ 3. Het doctoraal examen omvat:

1. een der drie groepen van wetenschap, welke in
deze faculteit te onderscheiden vallen, namelijk de
letterkundige (Bijbelsche), de historische (daaronder
niet begrepen de geschiedenis der godsdiensten in het
algemeen) en de wijsgeerige, ter keuze van den candi-
daat;

2. en 3. twee, door den candidaat onder goedkeuring
van de faculteit, buiten de groep, die het hoofd-
vak van het examen uitmaakt, gekozen bijvakken, waar-
van ten minste één moet behooren tot de vakken in § 2
genoemd (de vakken voor het candidaatsexamen,
K. S.), en één kan behooren tot de vakken eener an-
dere faculteit.

Aan de Vrije Universiteit daarentegen volgt men een
heel andere gewoonte. Daar zijn

voor het doctoraal examen in de H. Godgeleerdheid
vastgesteld 5 groepen van vakken, ter keuze van den
examinandus:

a. de vakken zooals deze voor het vroegere doctoraal
zijn bepaald;

b. dogmageschiedenis, exegese en kanoniek des O. T.,
historia revelationis des O. T., geschiedenis van Vóór-
Azië en Egypte tot op den Hellenistischen tijd, en de
grammatische en zakelijke verklaring of van Assy-
risch-Babylonische of van oud-Arameesche teksten of
van andere teksten ter keuze van den candidaat onder
goedkeuring van de faculteit;

c. dogmageschiedenis, exegese en kanoniek van het
N. T., geschiedenis van den kanon van het N. T., ge-
schiedenis van den N. T. tijd (met eenige kennis van
Hellenisme en Misjna), de grammatische en zakelijke
verklaring van Syrische teksten en de Syrische letter-
kunde in hoofdtekken;

d. dogmageschiedenis, dogmatiek, ethiek, apologetiek
en controversa, geschiedenis en wijsbegeerte der
religie, geschiedenis van de filosofie;

e. dogmageschiedenis, historiografie en methodolo-
gie der geschiedenis, diplomatiek, algemeene en vader-
landsche kerkgeschiedenis en het kerkrecht.

Voorts behoudt de faculteit zich de bevoegdheid
voor om in overleg met den examinandus het doctoraal
examen op nog een andere dan een der 5 wijzen af
te nemen, met dien verstande, dat dan echter onder
de vakken, waarin geëxamineerd wordt, steeds behoort
de dogmageschiedenis en één der volgende vakken:
exegese en kanoniek des O. of des N. T., dogmatiek of
kerkgeschiedenis.

Dat zijn dus vijf omschreven en voorts een onbepaald
getal niet omschreven manieren. De eerste, die toch
nog steeds reglementair is toegelaten, want ook de Vrije
Universiteit verliest terecht de gediensigheden der
praktijk niet uit het oog, de eerste der vijf methoden
is een zeer openhartige weigering om van het Acade-
misch Statuut afhankelijk te worden. Niets op tegen;
er is alleen maar wat op tegen, dat sommige woord-
voerders der Vrije Universiteit hun oppositie tegen
Kampen's promotierecht inzetten met het schrikbeeld
van ditzelfde Statuut, waarvan zij zelf zich behoorlijk
vrij weten te maken. De vier andere groepen rekenen
wel met het Academisch Statuut, maar houden, terecht,
aan den zelfstandig gekozen koers vast. En dan is er
vervolgens alle ruimte opengelaten voor nog andere
methoden. Ook al weer goed en best. Maar waarom
Kampen bij voorbaat drukken? Er zijn genoeg methoden
van promotie te vinden, die weigeren copie van de
Rijksuniversiteit te zijn en die toch de wetenschappe-
lijke eere hoog houden. De Vrije Universiteit
kent ze ook. Laat men Kampen dan niet lastig val-
len; alsof het maar één manier, n.l. die van het Statuut,
zou mogen volgen, op straffe van zijn wetenschappelijke
eere in te moeten.

Ik meen genoeg gezegd te hebben ten bewijze van
mijn eerste bewering onder a.

Komen we thans tot b.

Ietwat ondeugend merkte ik op, dat het Academisch
Statuut feitelijk steun verleent aan de gedachte van
Kampen's promotierecht, juist omdat Kampen op-
leidt (net zoo goed als iedere andere faculteit, laat
ons maar weer afstand doen van de mythe als medium
der volksopvoeding, en die aan nazi's etc. overlaten).

Mr. Smidt, de reeds genoemde referendaris bij het
departement van onderwijs, kunsten en wetenschappen,
schrijft, bl. 133, iets over de vraag, waarom bepaalde
vakken behouden bleven in de theologische faculteit,
zooals het Rijk die pleegt in te richten. Antwoord:

Bovendien mocht er zeker rekening mede gehouden
worden, dat onderscheiden kerken in ons land er prijs
op stellen om ook in de toekomst voor de opleiding van
hare dienaren van de faculteit van godgeleerdheid ge-
bruik te maken. Indien dit niet het geval was, zou een
voornamen, praktische reden, om zulk een faculteit in
stand te houden, vervallen: het zou een faculteit van
professoren worden zonder studenten.

Dat is heel wat nuchterder geredeneerd, dan wat in
onze kerken helaas zoo vaak gedebiteerd is: „Kampen
leidt op, Amsterdam daarentegen beoefent de weten-

schap, want daarvoor is het een universiteit, en daarom
moet het eerste instituut niet, het tweede wel docto-
rale examens afnemen en promoveeren". Hoe ijsig kalm
de wetgever, deze ook soms in de promotierechtdebatten
opgeroepen deus ex machina, bij zulk geredeneer blijft,
ook in zijn Academisch-Statuut, leere volgende passus
uit Mr. Smidt's toelichting (bl. 136):

Men meende, dat de wijzigingen, welke in de
LAATSTE JAREN IN DE WERKZAAMHEDEN VAN
DEN PREDIKANT ZIJN INGETREDEN, het ween-
schelijk maken, dat een theoloog, die zich voor het
doctoraal examen wenscht voor te bereiden, met het
hoofdvak uit zijn faculteit de studie van een vak als
psychologie, paedagogiek, filosofie, economie, socio-
logie enz. kan verbinden.

Nu kan men dadelijk dit laatste zinnetje tegen mij
keeren. Men kan zeggen: paedagogiek, economie, socio-
logie... ziet ge wel, wat die arme kerken allemaal be-
talen moeten? Zulnigheid, oorlog, oorlog, zulnigheid.

Ik zou willen antwoorden: laat ons kalm blijven;
want a. als de theologische faculteit der V.U. terecht
zich ontdoet van elken dwingenden band aan het Aca-
demisch Statuut, dan zal Kampen het ook kunnen doen,
en zeker moeten doen; b. als de Vrije Universiteit jaren
lang heeft moeten roeien met de riemen, die ze heeft,
en het nog doen moet (want ook de Vrije Universiteit
is tenslotte maar een kleine inrichting wat de bezetting
betreft), waarom zou Kampen dan anders handelen?
c. als eenmaal met inspanning van over en weer de
oude twistappel weggenomen is, en men eindelijk het
tweërichtings-verkeer heeft geopend, met behoud dus
van het beding, zooals ik verleden week veiligheids-
halve opmerkte, dan kan er voor wat die voorziening
in zulke bijvakken betreft, heel veel gebeuren in
wederzijdschen bijstand (zooals trouwens het
Academisch Statuut ook voor rijksinstellingen en -facul-
teiten wil mogelijk maken). Laat ons dus kalm blijven,
ook bij de herinnering aan die paar vakken van daar-
even. En laat ons liever hierop letten:

de wetgever redeneert eigenlijk net als
prof. Greijdanus.

Als laatstgenoemde op een synode of elders verklaart,
dat hij het doctoraal examen te Kampen hebben wil,
en de promotie ook, terwille van de opleiding,
dan wordt van de zijde der opposenten daarvan of
geen nota genomen, of het wordt bestreden, of men
zegt: hoor eens aan, wat een overdrijving, wat een
Prinzipienreiteri: als het dien kant uitgaat, dan ver-
andert Kampen heel en al van karakter, en zoo voort,
en zoo voort.

Nee, heet het dan, laat ons Kampen liefhebben, en
niet van karakter doen veranderen, en laat ons hen,
die studeren willen voor promotie naar de Vrije Uni-
versiteit sturen, desnoods dan maar onder begeleiding
van een Kamper professor. Want het Academisch Sta-
tuut geeft een uitweg uit de impasse.

Maar het Academisch Statuut, toegelicht door een
officieel man van het ministerie, onder nachtiging van
den betrokken minister, gelooft er juist niet veel van,
dat we zoo erg in de impasse zitten. Eerder spreekt het
in dezen geest: die prof. Greijdanus, a gereformeerde
kerken, zei toch over het verband van opleiding en
promotie heel gewone dingen? toch niets anders, dan
wat wij in het ministerie ook zeggen? hij heeft toch
niets anders opgemerkt, dan wat wij tot uitdruk-
king hebben gebracht in... de bepalingen van het
Academisch Statuut, ja dezelve?

Broeders, schaft de mythe af. Calvinisten kweekt men
noch bij den chocoladeketel, noch bij het sprookje. Als
ge zoo er op staat, vooral niet onder te doen voor den
wetgever, waarom beweert ge dan — althans in de
betoogen, die Kampen willen houden bij het candidaats-
examen — dat opleiding en promotie met elkaar niets
te maken hebben? Er is gezegd, dat het niet kwaad
zou zijn als minister Colijn in den presidentsstoel van
Sneek zou zitten. Ik zou zoo zeggen: minstens evenveel
zou er voor zijn, den Minister van Onderwijs, Kunsten
en Wetenschappen een oogenblikje op dien stoel te zet-
ten, wanneer weer zal betoogd worden, dat een oplei-
dingsinstituut van karakter verandert, wanneer het
guat promoveeren. De geest van prof. Greijdanus werd
vaardig in de letter van het Academisch Statuut. Als nu
de geest van het Academisch Statuut maar vaardig
wordt over degenen, die zich ervan bedienen in den
strijd tegen prof. Greijdanus, och, dan komt alles nog
wel goed, en zullen we het tempo van dat in orde
komen maar vergeten en vergeven.

Maar 't wordt dan eigenlijk wel tijd.

Volgende week nog enkele opmerkingen.

K. S.

De pluriformiteit en de synode van 1920.

Uit den kring van onzen meisjesbond bereikte mij een
stem, die vertelde, dat een enkele broeder ietwat kwaad
was op ds. Feenstra, omdat deze, de pluriformiteit be-
sprekende op bekende manier, zou zijn ingegaan tegen
de synode van Leeuwarden 1920. En wat ik daar dan
van dacht?

Daar denk ik alleen maar van, dat die broeder te veel
bewijzen wil; en dat hij, uit oorzaak van deze zwakheid
zijner bewijisvoering, nu al te apert ds. Feenstra en
anderen van ook voor hem nog noodige bewijisvoering
afhouden wil.

Want in 1920 is er niet meer dan dit gebeurd:

Er was een lid eener gereformeerde kerk, dr. Buizer,
die zelf de een of andere pluriformiteitsleer voorstond;
men weet, er zijn heel wat Ansätze-van-leer in dezen.
Maar dr. Buizer vond, dat men dan toch wel wat kwam
te zitten met de confessie, want die scheen hem geen
enkele pluriformiteitsleer te huldigen. Hij vroeg dus
(Zie vervolg op blz. 70.)

Menschen-kennis.

Van dit kostbare artikel zijn veel ersatzpro-
ducten in omloop. Voor een menschenkenner hou-
den velen den gladjanus, die door alle mooie
praatjes heen de goede liën direct „op hun vossie“
ziet. Voor allerlei philanthropisch werk is dat naar
hun meening een onmisbaar man, hij laat zich
geen knollen voor citroenen verkoopen! Sommigen
achten hem ook den aangewezen diaken: ziet dan
om, broeders, zeggen zij, naar mannen vol van
menschenkennis... Anderen wapenen zich met een
stel psychologische schema's en gaan, daarmee
toegerust, het leven in. Broederlief, ik hoop van
harte, dat er gauw een gat in uw zak komt, waar-
door gij die schema's verliest. Psychologie kan
goed zijn, maar alleen in zeer bevoegde handen.
Hoe vaak heb ik het tot iemand moeten zeggen,
die zichzelf zat te analyseeren: Man, je bent lang
zoo gecompliceerd niet als je denkt, je bent maar
een doodgewone. Schema's komt men wel in de
boeken, maar niet in het leven tegen. Per saldo
staan wij in ieder mensch voor een eigen hoofd-
stuk van God. Ik bedoel niet met schema's den
draak te steken, als wij ze weten te gebrui-
ken kunnen zij ons uithemend van nut zijn,
maar we moeten ons voor een schema-fala-
lisme, een schema-determinisme wachten. Wal
helpt het mij of ik bij een bezoek knapjes kan
constateeren: dit is een hysterica, dit is een psy-
chopate. Daar is u niet mee klaar, Broeder-Ge-
neesheer, want Christus sprak: GENEEST de
krankten. De vlucht in het schema is u niet ge-
oorloofd. Daar is u niet mee aan het einde,
broeder-dominee of collega-evangelist, want de
Heiland heeft niet gezegd: plakt de duivelen een
etiket op, maar Hij beval: werpt de duivelen uit!
Voor een menschenkennis, die iemand spoedig
den knop van de deur leert vinden, heb ik geen
grootte achtting. Hierin ligt de betrekkelijke kracht
van de naïeve menschen, zij weten niet veel van
de menschen die zij bearbeiden... daarom wer-
ken zij dóór, waar een ander ophoudt. Wij allen
zullen goed doen de menschen-kennis niet als
nummer 1 te nummeren. Het is van oneindig meer
belang, dat wij den Goddelijken Geneesmeester
kennen en wal van de evangelische artsenijen
weten. O, dan slaan wij flaters, dan schieten wij
bikken! Maar op den dag, waarop ik mij niet meer
vergis hoop ik met pensioen te gaan, want dan
ben ik zeker geen cent meer waard. Er is zoo
weinig zuivere menschenkennis, omdat de men-
schen er den prijs niet voor betalen willen. Zoo'n
ersatzproduct is veel goedkooper en betrekkelijk
makkelijk te bekomen. Een beetje handigheid, een
beetje flair en je slaat je door vele moeilijkhe-
den heen. Leuke kereltjes zijn die menschen,
maar voor den arbeid in het koninkrijk Gods
beteekenen zij niet veel. Echte menschenkennis
is een vrucht van menschenliefde, alleen voor
een volhardende liefde gaat zich soms het hart
ontsluiten. Soms! Zie, daar hebt gij nu den prijs
dien gij betalen moet. Want ik moet u op een
pijnlijke waarheid opmerkzaam maken: SYM-
PATHIE IS GEEN REMISE. Het is volstrekt niet
gezegd, dat de menschen die gij aardig vindt,
op hun beurt u aardig zullen vinden. Dat de
menschen voor wie gij u uitslooft, u dankbaar
zullen zijn. Dat gij het meeste zult terugontvan-
gen waar gij het meeste gegeven hebt. O, nee,
verre van daar! Dat kan u zure uren bezorgen,
de psalmen zijn van zulke ervaringen vol. Maar
daarlegenover staan ook andere, rijke belevenis-
sen. Sympathie en antipathie beiden komen meestal
van een kant, vanwaar gij die nooit verwachten
zoudt. Daarom: ga gewoon uw gang en doe uw
plicht. Probeer u niet zoo geweldig verdienstelijk
te maken. Wie de getapte man wil zijn, zal wel-
dra de getapte man wezen! Laat het aan God over
harte-banden te leggen en draag gelaten de portie
miskennis, die mede behoort onder de velerlei
kruis en druk die ons vanwege de zonde over-
komt.

Eén ding wil ik met nadruk zeggen: RESPEC-
TEER DE MENSCHEN TOCH.

Dat is één van de gevaren van de evangelisatie,
dat wij in ons publick typen gaan zien en daar-
van smakelijk vertellen; sjonge, sjonge, ik werk
onder zulke rare snaken! Ik zal de laatste zijn om
een enkelen humoristischen greep uit het leven te
veroordeelen. Maar wij moeten toch oppassen,
want zoo licht gaat er iets van de eerdijke toewij-
ding in eigen ziel stuk en iets van het fijne van den
arbeid teloor.

En de menschen respecteerend, moogt gij ook
eischen dat zij u respecteerden, gij moet van uzelf
geen manasje-van-alles laten maken.

Men spreekt soms van iemand, die stormender-
hand de harten veroverde. Dat zal misschien wel
eens voorkomen. Doch in den regel is de weg tot
het menschenhart lang en hij heeft vele bochten.
Maar... de prijs is het waard!

God helpe u en mij!

N. B.